

وقت

محسن قرائتی

قراآتی، محسن / ۱۳۲۳.

زکات مؤلفه: محسن قراآتی

تهران: مرکز فرهنگی درسهای از قرآن، ۱۳۷۵.

۱۲۰ ص. ۲۵۰۰ ریال- ISBN 964-5652-66-9

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

کتابنامه: به صورت زیرنویس

۱۰۳۶۱۰۵ ۲۹۷/۳۹۷ BP ۱۸۸/۴/ ق ۳۶ ز ۸۱۳۸۶

زکات

محسن قراآتی

ناشره	مرکز فرهنگی درسهای از قرآن
چاپ: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	
نوبت چاپ:	اول - بهار ۱۳۸۶
شمارگان:	۳۰/۰۰۰ نسخه
قیمت:	۲۵۰۰ ریال

شابکه	۹۶۳-۵۶۵۲-۶۶-۹
-------	---------------

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

مرکز بخش: تهران

تلفن و نمابر ۴-۶۶۹۴۶۳۶۳

WWW.Qaraati.Net

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۱۵	 جایگاه زکات
۱۵	 زکات در ادیان پیشین آسمانی
۱۷	 زکات در اسلام
۱۹	 تفاوت زکات در اسلام با ادیان دیگر
۲۰	 اهمیت زکات
۲۲	 معنای زکات
۳۵	 آثار زکات
۳۵	 الف: آثار فردی زکات
۴۱	 ب: آثار اجتماعی زکات
۵۱	 ج: آثار ترک زکات
۵۷	 مصارف زکات
۵۸	 مصارف هشت گانه
۷۵	 آداب پرداخت زکات
۸۷	 مقدار دریافت زکات
۹۶	 شیوه دریافت زکات
۱۰۵	 چه مالی زکات دارد؟
۱۰۷	 گستره زکات
۱۰۸	 زکات در عصر امام زمان علیه السلام

سخن ناشر

«مؤسسه فرهنگی درس‌هایی از قرآن» که مسئولیت نشر آثار حجّت الاسلام والمسلمین محسن قرائتی را به عهده دارد، در زمینه نشر و ترویج فرهنگ قرآنی قدم‌هایی را برداشته و علاوه بر مجموعه «تفسیر نور» که بیشترین حجم فعالیت این مؤسسه را به خود اختصاص داده، نسبت به اصلاح و تکمیل کتب گذشته و نشر کتب جدید مؤلف محترم، اقداماتی را صورت داده است.

علاوه بر کتب تفسیری، ارائه یک دوره اصول عقائد و فروع دین در اولویت کاری این مؤسسه بوده و کتاب حاضر، به دنبال کتب مربوط به نماز، حج، خمس، امر به معروف و نهی از منکر، در پی معرفی زکات، این واجب فراموش شده می‌باشد.

البته مباحث مربوط به زکات، در قالب یک نوار کاست نیز عرضه گردیده که علاقمندان می‌توانند از طریق ستاد زکات که در دفتر مرکزی ستاد اقامه نماز مستقر می‌باشد، آن را دریافت نمایند.

مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

«الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد و

آله الطاهرين»

«الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ آتَوْا
الزَّكَاةَ وَ آمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلَّهِ
عَاقِبَةُ الْأُمُورِ»^(۱)

«(مؤمنان) کسانی (هستند) که اگر در زمین به آنان
قدرت بخشیم، نماز را برپا دارند و زکات دهند و امر
به معروف و نهی از منکر نمایند و پایان همه کارها از
آن خداست.»

به دنبال سرنگونی حکومت شاهنشاهی، با اراده
الهی و به رهبری امام خمینی و پیروی مردم ایران و
برقراری نظام جمهوری اسلامی، حرکت‌های
فرهنگی زیادی صورت گرفت. در بدنه نظام،
دانشگاه‌ها، کتابخانه‌ها، مدرسه‌ها، مؤسسات
تحقیقاتی، انتشارات، روزنامه‌ها و شبکه‌های صدا و

سیما توسعه یافت و در کنار نظام، رشد حوزه‌های علمیه، نماز جمعه‌ها، نماز عیدها، توجه به قرآن و احکام و مسائل دینی و تشکیل تشکّل‌های مذهبی در مدارس و دانشگاه‌ها و وزارت‌خانه‌ها و کارخانه‌ها و پادگان‌ها مشهود شد.

اما با گذشت ده سال از انقلاب اسلامی، مشاهده شد هنوز کارهای واجب فرهنگی متعددی انجام نشده است که طی نامه‌ای به رهبر معظم انقلاب فهرست آن کارها را نوشتم. ایشان مرقوم فرمودند که بنده افراد دلسوزی را پیدا کرده و آن کارها را دنبال نمایم. (دست خط ایشان موجود است.)

یکی از این کارها توجه ویژه به نماز بود. گرچه مردم نماز را در مساجد برپا می‌داشتند، ولی اقامه نماز در مدارس، دانشگاه‌ها، مراکز عمومی، جاده‌ها، ظهر تاسوعا و عاشورا، زمین‌های ورزشی، ادارات و... جلوه‌ای نداشت.

با لطف خداوند ستاد اقامه نماز تشکیل شد و هر سال اجلاس باشکوهی در یکی از استان‌ها با پیام رهبر عزیز انقلاب و حضور رئیس‌جمهور و برخی وزرا و نمایندگان مجلس و شخصیت‌های سیاسی فرهنگی برگزار گردید و مسائل نماز دنبال شد. بیش از صد عنوان کتاب توسط ستاد اقامه نماز درباره نماز منتشر شد، بیش از صد مسجد در جاده‌ها ساخته

شد، بیش از هزار قطعه شعر سروده شد و بیش از پنجاه هزار نماز جماعت در مدارس برگزار شد. هزاران جوان، آثار قلمی و هنری خود را درباره نماز ارائه دادند و بیش از ده هزار طلبه جوان در مدارس به اقامه نماز پرداختند.

بعد از نماز به سراغ مسأله امر به معروف و نهی از منکر رفته و در این باره نیز افرادی را به همکاری دعوت کردم و کتاب‌هایی نوشته شد و کارهای مثبتی انجام گرفت.

پس از آن به سراغ مسأله زکات رفته و کارهایی انجام شد، از جمله: حدود سی سفر به استان‌ها رفتم و نامه‌ها و ناله‌هایی را به ائمه محترم جمعه نوشتم. متأسفانه تا آن موقع کتابی فارسی برای ترویج و تبیین موضوع زکات در جامعه نداشتیم. بعد از آنکه اولین گردهمایی زکات را در استان خوزستان برگزار کردیم، کم‌کم مسأله زکات مطرح شد و آیه الله محسنی گرکانی امام جمعه محترم اراک و دانشمند عزیز آقای دهقان دو کتاب درباره زکات (این واجب فراموش شده) نوشتند. برادر دانشمند دیگر، جناب آقای مجتبی کلباسی نیز مقالاتی را که در زمینه زکات نوشته شده بود بررسی و جمع‌آوری کردند و به نام «زکات در اندیشه‌ها» چاپ و منتشر شد.

اما با کمال تأسف بعد از بیست و دو سال که از

انقلاب اسلامی می‌گذرد، تنها سه یا چهار جلد کتاب زکات نوشته شده، و زکات از فراموشی بیرون نیامده است. اینجانب با لطف و توفیق الهی چند شب جمعه در برنامه تلویزیونی درس‌هایی از قرآن مسأله زکات را دنبال کردم و یادداشت‌هایی در این باره آماده شد. دو نفر از فضلا هم چند روزی از قم به تهران آمده، این یادداشت‌ها را تکمیل و بازنویسی کردند و این کتاب پیش روی شما قرار گرفت.

محور کتاب، آیات و روایات و پاسخ به بعضی شبهات درباره زکات است. امیدوارم که مفید واقع شود و ذخیره قبر و قیامت همه ما باشد.

در ده‌ها سفری که برای زکات داشتم، طرح این بود که ستادهای زکات با ترکیبی از: عالم منطقه، استاندار یا فرماندار یا بخشدار، کمیته امداد، جهاد کشاورزی، تعاونی روستا، شورای استان و افرادی که در میان مردم محبوبیت دارند تشکیل شود و شیوه کار این گونه باشد که مسأله زکات طرح و تبلیغ شود و مردم زکات خود را نزد افراد مورد اطمینان جمع‌آوری کنند و زیر نظر عالم منطقه در همان منطقه و در راه‌هایی که قرآن فرموده، هزینه شود.

در بعضی مقررات جمهوری اسلامی نیز چنین آمده که اگر مردم منطقه‌ای، به خصوص روستاها، پولی جمع‌آوری کردند، دولت نیز به همان اندازه به آن

بودجه اضافه کند و در نیازهای مشروع همان منطقه مصرف شود. این حمایت دولت خود می‌تواند تشویقی برای انجام کار باشد. گرچه مردم مسلمان خود می‌دانند که انجام تکلیف شرعی و بهره‌گیری از برکات دنیوی و اخروی زکات نباید مشروط بر حمایت‌های این و آن باشد. یعنی حتی اگر دولت کمک نکرد ما باید به وظیفه خود عمل کنیم.

به هر حال هنوز در آغاز کاریم و از کوتاهی‌هایی که شده است عذرخواهی می‌کنیم.

از خداوند عذر می‌خواهم که چرا مسأله زکات را آن گونه که باید تبلیغ نکردم. اگر ما همان گونه که برای دفاع مقدس تبلیغ کردیم و بر اثر آن مردم جوانان خود را به جبهه‌ها فرستادند، مسأله زکات را جدی می‌گرفتیم، بسیاری از مسلمانان به راحتی زکات مال خود را می‌پرداختند.

از فقرا و مساکین و همه گرفتارانی که می‌توانستند مشکلات خود را از طریق زکات حل کنند، عذرخواهی می‌کنم.

از قرآن که با آن همه عنایت مسأله زکات را تذکر داد و من بی‌اعتنا بودم، عذرخواهی می‌کنم.

خداوند! من غافل شدم و فکرم را در بسیاری از مسائل غیرواجب صرف کردم، ولی واجبات که جزو ارکان اسلام بود، مورد غفلتم واقع شد.

خدایا! می توانستم با دعوت از هنرمندان، فیلم ها و سرودهایی درباره چگونگی حل مشکلات مناطق محروم از طریق زکات بسازم ولی غافل شدم. می توانستم به محضر علما بروم و با اصرار از آنان بخواهم که مسأله زکات را از نظر علمی و فقهی مورد بحث و دقت قرار دهند و مسأله زکات را در حوزه های علمی رونق ببخشم ولی غافل شدم.

خدایا! تو می دانی که اگر مردم به مسأله زکات و خمس عمل می کردند، ما از برکات آسمان و زمین محروم نمی شدیم. به هر حال رسماً استغفار و عذرخواهی می کنم و از خداوند آرزوی جبران غفلت های گذشته و از همه عاشقان برای انجام این امر مهم استمداد می کنم.

محسن قرائتی